

Uitreiking van de Orde van de Vlaamse Leeuw aan Kees Middelhoff te Gent op 1 juli 2000

Verwelkoming door prof. Matthias E. Storme

Hoogedelachtbare Heer consul-generaal der Nederlanden,
Hoogedelgestrenged dames en heren ministers, volksvertegenwoordigers, schepenen en
raadslieden,
Edelachtbare en hooggeleerde dames en heren,
Hooggeachte Heer Middelhoff,
Waarde landgenoten uit Noord- en Zuid-Nederland,

Ook de Vlaamse Beweging, al houdt zij niet erg van officieel vertoon, heeft er behoefte
aan om verdienstelijke voorgangers te huldigen, zo betoogde wijlen Andries Caluwaerts,
gedurende 27 jaar de bezielende secretaris van de Orde van de Vlaamse Leeuw, en zo-
doende richtte hij mee, onder het voorzitterschap van Piet Blomme de Orde op.

Ik wil zijn woorden in herinnering brengen, vooral nu het de eerste uitreiking van de Or-
de is waarop hij zelf niet meer lijfelijk aanwezig kan zijn.

Wij missen hem, die zichzelf beschouwde als voetvolk van de Vlaamse Beweging.

Hij was, in de verzen van, Adriaan Roland Holst,
*“een ernstig ploeger op de landen
van een te worden schoonheid; eenzaam tegen
der eigen liefde dalend avondrood”*.

Hij bleef *“in den oogst geloven,
Waarvoor (hij) dien(de)”*.

(A. Roland Holst, “De ploeger”)

Hij droomde dat de Vlaamse autonomie een werktuig zou zijn van waarachtige intellec-
tuele en culturele emancipatie, en dat de cultuur van de Noordelijke en Zuidelijke Ne-
derlanden, uiteengedreven door onder meer wat hij de mouterij van 1830 noemde, zo-
doende terug één brede bedding zou vormen.

Met hem hoop ik dat ook onze Orde hiertoe het zijne moge bijdragen.

Daartoe zijn wij hier vandaag, dank de gastvrijheid van de stad Gent, vergaard in deze aloude Lakenhalle, waar eeuwen geleden reeds de Nederlandse koopmansgeest bloeide, onder de beschutting van de het Belfort, garant van de vrijheden, en waarvan de klokken misschien toch ook een voorloper waren van de (radio-)omroep.

Overeenkomstig de beslissing van de jury geschiedt de uitreiking van de Orde in dit jaar 2000, op de drempel van de eenentwintigste eeuw, opnieuw door het reiken van “De broederhand uit Vlanderland”, zoals Guido Gezelle in 1862 schreef aan Alberdingk Thijm :

*“o edele taal- en stamvoortreder;
en reikt gij, Noorderling, mij, Zuiderling, die weder,
in stam- en taalondeelbaarheid,
dan zij u driemaal dank gezeid,
en ligg’ dit, quaecumque, als pandgift daarop neder”.*

De hand werd met dank aanvaard door Alberdingk Thijm met het antwoord :

“zij Zuid en Noord vereend in spreken, werken, willen”.

Vandaag zeggen wij dank aan Kees Middelhoff, die de hand reeds zovele jaren weder heeft gereikt, in woord en daad.

Mag ik oud-Minister Weckx, Vlaams voorzitter van de Commissie voor het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, dan ook vragen de *laudatio* uit te spreken.

**Laudatio door oud-Minister Hugo Weckx,
Vlaams voorzitter van de Commissie
voor het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland**

Vandaag moge weer eens blijken dat wij, Vlamingen, niet gierig, laat staan te chauvinistisch omspringen met onze prestigieuze onderscheidingen. Zelfs de "Orde van de Vlaamse Leeuw" kunnen wij aan een niet-Vlaming uitreiken, dat werd al bewezen door vroegere laureaten, zoals Arie Willemsen en Jeroen Brouwers. Vandaag onderscheiden wij Kees Middelhoff met dat ereteken dat ons zo dierbaar is. En dat hijzelf, echt een minnaar bij uitstek, nu een halve eeuw lang, van Vlaanderen en een verdediger van de Nederlands-Vlaamse samenwerking, wel zeer speciaal zal appreciëren. Hem vielen al wel andere Vlaamse en Belgische onderscheidingen te beurt. Ook in dat opzicht is zijn palmares zonder meer indrukwekkend. Wij voegen daar nu die "Vlaamse Leeuw" met klank aan toe.

Zoals wij allen weten, kan de orde van de Vlaamse Leeuw toegekend worden ter erkenning van verdiensten in verband met "prestaties die de integratie van de Nederlanden bevorderen", en met acties die "de uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur" dienen. De onderscheiding gaat vandaag voor de eerste keer naar een figuur uit de wereld van de radio, en wie zou in de sector van de Nederlands-Vlaamse contacten via de radio-omroep bij de Vlamingen beter gekend en meer geapprecieerd zijn dan Kees Middelhoff? Ik hoorde ooit een Belgisch ambassadeur in Den Haag in een lofrede voor Kees Middelhoff (bij de toekenning van weer eens een ereteken, wel te verstaan) zeggen, dat hij dankzij zijn verblijf in Nederland Kees Middelhoff als gezicht en als persoon wel beter had leren kennen, maar dat hij betreurde diens stem niet meer te kunnen beluisteren, omdat hij voortdurend op de Nederlandse omroepen moest afstemmen. Vijf decennia lang hebben Vlamingen gelukkig die "stem uit Nederland" kunnen beluisteren, tot hun groot profijt en genoegen. Noem eens in een gezelschap de berichtgeving in Vlaanderen over Nederland via de radio, en iedereen heeft direct de naam Kees Middelhoff op de lippen. Zó stevig is hij in ons Vlaams cultuurpatrimonium verankerd.

Hij zit niet alleen als journalist of verslaggever op een uitgelezen plek in ons collectief geheugen, hij doet immers veel meer dan alleen maar feiten meedelen of gebeurtenissen rapporteren, die over de computers van alle persagentschappen rollen. Alsof hij van meet af aan de richtlijnen bij de toekenning van de "orde van de Vlaamse Leeuw" al voor ogen had, heeft hij zich als correspondent voor de Vlaamse radio vanaf 1953 ingespannen voor de integratie van de Nederlanden. Het culturele leven in Vlaanderen kent hij voortreffelijk en hij bekijkt dat niet met een of andere onpersoonlijke camera op afstand; hij heeft zich in de relaties tussen Noord en Zuid persoonlijk geëngageerd. Dat horen we aan dat bepaalde timbre van zijn stem, voor menige Vlaming zo direct herkenbaar, als iemand

van boven de Moerdijk, jawel, maar ook als iemand van dichtbij ons. Ik vermeldde 1953 als het beginpunt van zijn correspondenties uit Nederland. Dat was het jaar van de overstromingsramp in de Lage Landen bij de zee. Die ramp heeft toch één goeie kant gehad : zij heeft ons Kees Middelhoff als vaste correspondent voor de Vlaamse radio geschonken. Zeer symbolisch was dat wel : het teveel aan Hollands water heeft in Vlaanderen een vriend voor het leven laten aanspoelen. Lees ik niet dat Kees Middelhoff geboren werd in Purmerend, een stadje in het Waterland tussen Amsterdam en Alkmaar ? Uit dat Waterland is hij met de Zilveren Vloot naar Vlaanderen overgestoken. Wij blijven de weergoden voor eeuwig dankbaar !

Het is ons ook bekend dat de gelauwerde van vandaag zijn sporen verdiend heeft in het ANC en in vele andere Nederlands-Vlaamse organismen. Zijn betrokkenheid bij de Vlaamse cultuur, die de droge berichtgeving van het persagentschap zo ver en zo krachtig overstijgt, leidde hem ook naar organisaties die zich uitdrukkelijk inspannen voor de culturele integratie van Nederland en Vlaanderen. Kees Middelhoff heeft die engagementen niet geschuwd integendeel. Die gedreven samenwerking met Vlaanderen fungeerde als een overkoepelend bestel van ideeën en waarden waarbinnen hij dat meer actualiteitsgebonden werk van de radiocorrespondent kon opbrengen. Op de achtergrond van een bericht over iets spectaculairs uit de actualiteit bespeurden wij altijd in die ons zo vertrouwde stem een authentiek meeleven met onze wereld en een ongeveinsd aanvoelen van onze cultuur. Ik zou me het plein voor het Centraal station in Amsterdam niet kunnen voorstellen zonder de deuntjes van de straatorgels; zo mis ik een wezenlijke dimensie in de radiocorrespondentie uit Nederland sedert Kees Middelhoff dit niet meer doet.

Hij introduceerde en modereerde ook nog diverse lezingen over onze relaties met Nederland onder meer in De Brakke Grond in Amsterdam, amper twee jaar geleden en hij publiceerde een boek bij onze Vlaamse uitgever Davidsfonds in 1996 onder de titel : “Holland, nog nooit zo gezien”. In het woord vooraf schrijft Kees Middelhoff : “Ik ben uitgeverij Davidsfonds/Leuven dankbaar dat ze me gevraagd heeft met een Vlaamse bril door mijn eigen land te trekken. Hopelijk is dit boek een bevredigend antwoord op die vraag.” En of het antwoord bevredigend is ! Snedige verhalen met een vleugje humor, boordevol weetjes en praktische tips over Holland, maar steeds stotend op Vlaamse invloeden. Een must voor allen die de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking genegen zijn ! Kees Middelhoff zit wel degelijk op een uitverkoren uitkijkpost schrijlings over het Hollands Diep dat hij ons heeft helpen overbruggen, en dat in de beide richtingen.

Het zal wel niet ongepast zijn, bij deze toekenning van de Orde van de Vlaamse Leeuw aan een gewaardeerde vriend uit Nederland even stil te staan bij wat genoemd werd dat “ravijn tussen Essen en Roosendaal”, die ongelukkige scheiding tussen de Nederlandse en de Vlaamse cultuurwereld, die er nu eenmaal is, hoezeer wij ons ook mogen inspannen

om de culturele integratie tussen Nederland en Vlaanderen te bevorderen. Een “ravijn” voor dat cultuurverschil tussen Noord en Zuid is een wel te sterke metafoor, maar toch, er zijn verschillen die wij niet moeten wegmoffelen. Wij engageren ons dag aan dag in dat stimulerende project van de culturele samenwerking van de Nederlanden, en ik wou u die boodschap nog even vandaag in het bijzonder op het hart drukken.

De relaties tussen Nederland en Vlaanderen noemde professor Kossmann in een recente studie een “tuchteloos probleem”. Dat ingewikkelde probleem van de natievorming in de Nederlanden ontspoon zich rond drie beslissende data in onze gemeenschappelijke geschiedenis “de sluiting van de Schelde in 1585, de Vrede van Munster in 1648 en de afscheiding van de Belgische staat in 1830”. Dat besef van die diepe kloof tussen Noord en Zuid leeft nog wel intens zelfs op dit ogenblik, helaas. Wat konden we in de krant lezen naar aanleiding van het Belgisch-Nederlands overleg bij de organisatie van Euro 2000 ? De voorzitter van het Nederlands comité gewaagde na jarenlange voorbereidende gesprekken met zijn Belgische collega’s zonder meer over een “diepe culturele kloof”. De grens tussen Noord-Europa en Zuid-Europa ligt waarlijk bij het ravijn tussen Essen en Roosendaal, zei die heer. De sportjournalistiek speelde in de dagen vóór de aftrap van Euro 2000 op die uitspraak in. We konden in verscheidene Nederlandse en Vlaamse bladen lezen dat een gesmeerd lopend samenwerkingsproject tussen de plannenmakers uit Den Haag en de “plantrekkers” uit Brussel niet zo makkelijk uitvoerbaar is. Hoe kan het arrogant overkomende rentmeesterschap van de “pietjes precies” van boven de kloof doeltreffend gekoppeld worden aan het improvisatie-talent van de ad-hoc-beslissers uit Zuid-Europa ? Dergelijke journalistieke uitschuiers liggen wel in de lijn van ingekankeerde clichés en etiketten, waar wij toch met een rationeler betoog en vooral met een doeltreffend gedrag moeten op reageren.

Naar aanleiding van het staatsbezoek van het Belgische vorstenpaar aan Nederland begin april van dit jaar, stond in de NRC-Handelsblad dat Belgen voor Nederlanders merkwaardige wezens met vreemde eigenschappen blijven, maar dat het *dédain* tot een minimum herleid is. Een Vlaams journalist vroeg zich dan weer af of in Nederland dan toch nog dat imago van België leeft als “een corrupt apenland waar alleen het eten en het bier beter zijn dan in Nederland”. En ons bedenkelijke verweer als bespote Belgen zou erin bestaan, aldus die journalist, dat we ons minderwaardigheidsgevoel omzetten in een agressieve afkeer van die “arrogante Hollanders”. En daar vliegen die etiketjes weer vrolijk heen en weer over de grens van het Hollands Diep.

Maar zo’n vaart hoeft het in geen geval te lopen. We kennen mekaar niet grondig genoeg, daar zijn alle goed geïnformeerde en zo mogelijk neutrale commentatoren het over eens. Er is hier nog zoveel te doen ! Iemand als Benno Barnard, die al decennienlang in België woont, heeft zelfs geschreven : “De gemiddelde Hollander begrijpt evenveel van

België als een blinde van Rubens en die gemiddelde Hollander zou eens acht jaar in België moeten gaan wonen om iets van Europa te begrijpen”.

Nee, dat lijkt op zijn minst gezegd overdreven. Het cultuurpatroon van Nederlanders wijkt in niet onbelangrijke mate af van dat der Vlamingen, maar die verscheidenheid-in-de-eenheid mag de eenheid-in-de-verscheidenheid niet in de weg staan. Vlamingen zijn geen “grof volkje”, zoals Lodewijk van Deysel ons zeer sarcastisch heeft uitgescholden, en Nederlanders zijn geen krenterige gelijkhebbers. Wij kunnen elkaar perfect aanvullen, zo wij elkaar willen aanvoelen, niet als tegenpolen, maar als complementaire krachten binnen een gezamenlijk project, het streefdoel van onze culturele samenwerking die op een steeds coherenter integratie moet afstevenen. Daar werken wij aan met vereende krachten binnen ons cultureel verdrag, binnen de Nederlandse Taalunie en binnen de Commissie voor het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland.

De bekroning van Kees Middelhoff met de Orde van de Vlaamse Leeuw is een exponent van dat gemeenschappelijk streven; en het is tegelijk meer dan dat, het is een wekroep om een nog intenser samenwerking op het Europese schaakbord, een werkgroep die zeker ten Noorden en ten Zuiden van de grote rivieren zal worden gehoord.

Boodschap van Jos Bouveroux hoofdredacteur van de VRT-Radionieuwsdienst

Hij betreurt dat hij hier niet aanwezig kan zijn. Maar hij wil uitdrukkelijk namens de hele radioredactie Kees Middelhoff gelukwensen met zijn Orde van de Vlaamse Leeuw. Het was voor de VRT-Radio een voorrecht om meer dan 40 jaar met Kees samen te werken. Hij kende Vlaanderen niet alleen; hij hield en houdt er ook van. Zijn radiobijdragen zochten trouwens meestal naar de band tussen de gebeurtenissen in Nederland en Vlaanderen en op die manier maakte Kees Middelhoff het voor de Vlaamse luisteraar erg verstaanbaar. Als je een bijdrage van Kees hoorde, proefde je als het ware dat een kenner én een liefhebber van Vlaanderen aan het woord was. Op zijn manier heeft Kees Middelhoff erg veel gedaan voor de uitstraling van onze cultuur en voor de integratie van Noord en Zuid. Moge hij in Nederland vele opvolgers hebben nu met de toenemende Europese integratie een nauwere samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland noodzakelijker wordt om onze taal en cultuur te verdedigen tegen de grote jongens. Kees, ook namens de hele VRT: hartelijk proficiat!"

Gelegenheidsrede door prof. Matthias Storme
Voorzitter van de Orde

Geachte Heer Middelhoff,

*“Van alle dingen die ik heb genoten
Was niets zo zoet als ’t zingen van het woord,
Op geen der lippen die ik heb gesloten
Werd ooit de zucht der ziel uit angst gesmoord*

*Weet gij waarom de vijand ons moet haten
En waarom goud den gierige bekoort ?
De mensen zwijgen, maar de stenen praten
Met lege woorden wordt de ziel vermoord”¹.*

Zo dichtte Jan Engelman, wiens eeuwfeest wij dit jaar vieren, onder de titel “*Favete linguis*”, vrij vertaald : zorg voor uw taal, let op uw taal.

Ik draag het U op, niet alleen omdat wij al die jaren hebben genoten van de vorm van uw woord, van uw stem, maar ook omdat uw woorden geen lege woorden waren, omdat uw wijze van verslaggeving niet alleen de taal niet vermoordde, maar ook de ziel niét vermoordde.

Uw gesproken brieven uit Nederland, waren, met de titel van een boek dat U redigeerde, “Teksten die met je meegaan”. Een krachtig geloof heeft uw werk mogen bezielen en het zo humaan gemaakt. Uw echtgenote stond daarin aan uw zijde met haar eigen verdiensten en talenten.

In uw werk kwam uw grote persoonlijkheid veelal tot uitdrukking in de bescheidenheid - het onderwerp behield steeds de voorrang op de boodschapper. Ik dacht aan U toen ik bij T.S. Eliot, *Tradition and the individual talent*, las :

“De slechte dichter is gewoonlijk onbewust waar hij bewust zou moeten zijn, en bewust waar hij onbewust zou moeten zijn. Beide dwalingen neigen hem persoonlijk te maken. Poëzie is niet een loslaten van het gevoel; ze is niet de uitdrukking van persoonlijkheid, maar een ontsnapping aan persoonlijkheid. Maar natuurlijk weten alleen zij die persoonlijkheid en gevoel hebben wat het is om aan die dingen te ontsnappen”.

¹ Jan Engelman, in *Noodweer*, uitg. 1942.

Natuurlijk vindt men in de media ook vandaag nog een grote heer of een grote dame. Maar onder het mom van professionalisme wordt de ziel vermoord. En nochtans hoeven beiden niet in strijd te zijn, U hebt het bewezen. Jozef Deleu, aloude drager van de Orde, zei voor enkele jaren reeds :

“De consumptiekoorts, die ook Vlaanderen in haar greep houdt, en het overweldigende aanbod aan desinformatie werken debilisering in de hand. De tirannie van de kitsch heerst wereldwijd en ook wij worden er dagelijks mee overspoeld”².

U kon nog – met uw gesproken brief - een kwartier lang vertellen - zonder dat uw woorden werden verhakseld door sensatiezucht tot uit hun kontekst gerukte losse flodders.

De eerlijkheid gebiedt mij eraan toe te voegen dat meer bepaald onze openbare radio er tot op heden nog steeds in slaagt vaak hoge kwaliteit te brengen.

U zou zich gehinderd hebben gevoeld door een gebrek aan grondige kennis over het onderwerp van uw berichtgeving. Uit al uw geschriften bleek overigens een voortreffelijke kennis, niet alleen van het Noord-Nederlandse leven, dat U de Vlamingen leerde kennen, doch ook van het Zuid-Nederlandse leven, dat U buiten de Vlaamse grenzen ter kennis bracht. Ik denk aan de vele bijdragen in de tijdschriften van ANV – *Neerlandia* -, en ANC, in *Septentrion* en andere cultuurverspreidende geschriften.

U hebt daarmee én daarnaast de uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur gediend op vele wijzen, zoals in de *laudatio* van Minister Weckx werd aangegeven.

Ook op dat vlak moeten wij vandaag zeggen : *Favete linguis* : Nederlandse taal, let op uw zaak.

Rijksnederlanders en Vlamingen zijn decennialang entoesiaste bouwers geweest aan de Europese Gemeenschap, gebaseerd op de gelijkwaardigheid van de culturen en talen die er deel van uitmaken – hebt U niet dikwijls bijgedragen aan het Voorlichtingsblad van de Europese Gemeenschap en de plaats van Vlaanderen en Noord-Nederland daarin besproken ? Vandaag wordt die gelijkwaardigheid meer en meer bedreigd. Deze dagen opnieuw kruipen de Rijksnederlandse en de federale Belgische regering voor de druk van de groten in de Europese Unie om het Nederlands achter te stellen, en wordt een Richtlijn klaargestoomd die voor het Europese octrooirecht nog slechts 3 talen zal erkennen. Als van het Rijksnederlandse regering afhing, was overigens één zelfs genoeg. Is dat het

² *Ik zou graag een vogel willen zijn, diesrede* Universiteit Gent 1994.

Europa waarvoor wij geijverd hebben ? Gerard Bodifié waarschuwde ons vorige week in Knack³ voor “de superstaat-in-wording die bezig is zich met militaire middelen uit te rusten, waarbij de symptomen zichtbaar worden die verraden dat zij geen dissidentie zal dulden”. Laat Europa niet de doornstruik van Jotam⁴ worden die de verscheidenheid van de andere bomen verstikt.

Wat sommige moderne profeten ook mogen beweren, in onze geschiedenis is de eis tot eerbied voor onze taal reeds van in de Middeleeuwen een belangrijk politiek element geweest. In de opstanden van deze stad Gent was het gebruik van de volkstaal als bestuurstaal een weerkerende eis. De Unie die in 1579 gevormd werd te Utrecht – en waaraan het grootste deel van Vlaanderen en Brabant jammerlijk onttrokken werd door de Spaanse bezetting – had de Nederlandse taal als een van de constitutionele fundamenteën. Die Unie van Utrecht ontstond trouwens doordat de niet-nederlandstalige gewesten, zeg maar de Waalse gewesten, op Doornik na, nog geen 3 jaar na de Pacificatie in 1576 in deze stede getekend, deze verbraken met de oprichting van de Unie van Atrecht. De illusie van een meertalige federatie was kortstondig. In de Utrechtse Unie wachtte Vlaanderen en Brabant een grootse toekomst. Het heeft niet mogen zijn, en de hersenvlucht van het einde van de zestiende eeuw heeft ons inderdaad voor eeuwen achtergesteld.

Dat de Zuid-Nederlandse gewesten en de Noord-Nederlandse sindsdien meermaals ave-rechts hebben gereageerd, hebt U meesterlijk beschreven in uw pacificatielezing “*Wortels van een misverstaan*” (1984). Uw hypothese daarin dat het in de eerste tijden na die eerste scheiding vooral de Vlaamse emigranten waren die zich hard opstelden en op het Zuiden neerkijken, is sindsdien onder meer door Hugo de Schepper verder historisch onderbouwd⁵. Die eerste scheiding heeft Vlaanderen uiteindelijk in de schizofrene situatie gebracht, waarin de Vlamingen niet meer weten waartoe ze behoren. Vlaanderen was overigens nog maar pas uit die schizofrenie aan het geraken, of het postmoderne nihilisme, dat elk kollektief toebehoren verkettert, slaat hier ook toe, zoals het in vele westerse landen opgang maakt. Nochtans zien we sinds de val van de Muur omgekeerd ook overal ter wereld opnieuw de tendens om wél ergens toe te behoren, tot een gemeenschap te behoren, en deze te definiëren aan de hand van een gemeenschappelijke taal, religie, afstamming, geschiedenis en dergelijke meer.

In de eenentwintigste eeuw zullen sommige van die factoren bij die gemeenschapsvorming aan belang inboeten, andere zeker niet – en daaronder de taal.

³ 28 juni 2000

⁴ Rechters 9, 7-15.

⁵ Zie bv. *Belgium Nostrum 1500-1650: over integratie en desintegratie van het Nederland*, Orde van den Prince Cahiers 5; zie ook P.H. Jongbloet, “Waarom kunnen nederlanders en “Vlamingen” zo weinig met elkaar ?”, ter perse.

Dit geeft ons goede hoop. Mag ik een andere Orde-drager aanhalen, Ludo Simons, die hier vandaag jammer genoeg niet kon zijn :

“Wil men Vlaanderen behoeden voor het ‘wat-we-zelf-doen-doen-we-beter’-syndroom, dan is het inruilen van het Belgisch referentiekader voor een ruime samenhang met de Nederlandse taalgenoten een aantrekkelijke en wellicht het enige alternatief. Onze gemeenschappelijke taal wordt in Nederland tegelijk verwaarloosd én beter gecultiveerd; onze gemeenschappelijke literatuur wordt er door overheid, uitgevers, media en boekhandelaren beter gediend, althans, wat het Vlaamse segment ervan betreft, die producten die in Nederland zelf het licht. Hoeven we ons om België niet meer te bekommeren, dan zouden we tenminste onze energie kunnen steken in de gezamenlijke ontwikkeling en cultivering van onze taal, in de gezamenlijke behartiging van de belangen van héél onze literatuur, in het gezamenlijk uitdragen ervan naar de grote wereld buiten onze grenzen, in de gezamenlijke affirmatie van onze gemeenschappelijke taal binnen de Europese structuren van morgen”⁶.

Zo hopen we dat uw strijd tegen het Klein-Nederlandse doen en laten van velen in Rijks-Nederland – vrij recent nog bv. door uw optreden naar aanleiding van de wijze waarop de herdenking van de Vrede van Muntser in 1998 door Noord-Nederland was opgezet - door krachtige stemmen wordt voortgezet.

En omgekeerd is het zo dat Vlaanderen geen Klein-België mag worden en slechts écht vooruit kan door het kompas stevig op het Noorden gericht te houden. Het valt te vrezen dat niet ook op dit punt het “nieuwe project” dat de Vlaamse regering op 10 juli wil bekendmaken, enkel maar fletsere kleuren te zien geeft. Een flinke scheut fel oranje toevoegen is hogelijk nodig.

In plaats van averechts te reageren moeten we eindelijk eens dezelfde richting uitkijken, de uitwisseling versterken, en vele kleine zaken op elkaar afstemmen. Het verdwijnen van de nationale munten moet de aanleiding zijn om ook andere kleine belemmeringen des levens uit te schakelen, te beginnen met bijvoorbeeld niet compatibele buskaartjes en telefoonkaarten, en vooral werk te maken van gemeenschappelijke media en hoger onderwijs. Dit laatste is een verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid; maar op vele andere domeinen wordt al sedert jaren op federaal vlak een beleid gevoerd dat ons van het Noorden weghoudt, en de verbindingen met Frankrijk versterkt ten nadele van die met Rijksnederland – de spoorwegverbindingen zijn daarvan een duidelijk bewijs. Onder de huidige regering is nu ook het buitenlands beleid van België integraal op Frankrijk afgestemd en is de Vlaamse regering op dit punt het zwijgen opgelegd.

⁶ L. Simons, *Antwerpen – Den Haag retour*, Lannoo Tielt 1999, 14.

Ik weet het, voor déze uitwisseling tussen Noord en Zuid kan er niét kwistig met koninklijk manna worden omgesprongen, en bestaan er geen Fondsen met prinselijke namen ... Zij die beweren bruggen te willen slaan tussen het Zuiden en het Noorden van het land, kultiveren het ravijn tussen Essen en Roosendaal.

Dit alles kan mijn optimisme evenwel niet temperen. Op kleinere schaal gebeurt er wel heel wat in Nederlandse zin. In cultuur en in wetenschap wordt er duchtig samengewerkt, tot spijt van wie 't benijdt, en dit leidt ook tot meer kwaliteit. Uit persoonlijke ervaring weet ik hoe verruimend, ja bevrijdend deze samenwerking tussen onze Nederlandse gewesten is. Ze is ook bevrijdend omdat ze niet bedreigend is, omdat wij ons gezamenlijk kunnen thuis voelen in het vaderland van de gemeenschappelijke taal. Andere verschillen verzinken daarbij, of zoals men vandaag in Nieuwpoort viert : “Staats of Paaps, zand erover”. Het is vandaag de eerste dag van de elfdaagse Vlaanderen-Europa, de elfdaagse waarin Vlaanderen feest en zich als partner presenteert aan andere volkeren. En die feest-elfdaagse begint op 1 juli, de dag waarop vandaag precies vierhonderd jaar geleden de Staatse troepen uit het Noorden de slag bij Nieuwpoort wonnen. En daar, aan onze Vlaamse kust waarvan sommigen nu terug een belgische proberen te maken, wordt op dit eigenste uur door de ambassadeur van Z.M. de Koningin, een standbeeld onthuld van prins Maurits van Oranje, zoon van de Zwijger.

*“De man van het Wilhelmus leeft nog bij
een menigte, bemind en onvergeten,”*

Zo dichtte Anton van Wilderode

*“al zijn vierhonderd jaar sindsdien voorbij.
Hij heeft met passie voor dit land gestreden
Gewenteld op het wiel van zijn geweten
Woog hij de kans van toeval en getij.*

*Hij keek vooruit, hij was de toekomst voor:
Een onverscheurde staat van Nederlanders
Stond in zijn gezicht, - vond geen gehoor
Bij wie de uitkomst elders zag of anders,
De bondgenoten werden tegenstanders,
En méér dan dat, zijn lichaam werd vermoord.*

*Zijn geest, en wat hij wilde, leeft zolang
Idee en ideaal niet worden opgegeven*

*In dit gedeelde hartsgeliefde land,
zolang het ons aan durf niet zal ontbreken
en godsvertrouwen, zal de Zwijger spreken
en houdt het volk van zijn gezindte stand”.*

Het is dan ook een goede dag om te herinneren aan een gemeenschappelijk verleden dat groots was in waarden van menselijkheid en democratie. Onze democratie vindt zijn wortels in de vrijheden van onze steden, waarvoor dit belfort hier symbool staat. Zoals Hendrik Brugmans schreef in de heruitgave van de Apologie van Willem van Oranje : onze democratische traditie is diegene die wortelt in Middeleeuwse vrijheden, veeleer dan die van de Franse revolutie, die dweept met 'de Vrijheid' en eindigde met '*la Terreur*'. Niets staat de schrijver van de Apologie verder, dan juist die tirannieke en politiek-mystieke visie. Over dat hoogtepunt in onze democratische traditie, de Nederlandse revolutie van 1580, schrijft hij : "Alles wat tendeert naar dictatuur, van links of rechts, moet hier alles vinden wat hun vijandig is : zelfbestuur en tolerantie, echte vrijheden in het concrete meervoud, en het recht van een volk om zijn eigen weg te gaan - desnoods tegen de wil van een machtiger land"⁷. Het zijn woorden die vandaag de dag meer dan ooit actueel zijn. Laat ons elke tirannie verdrijven, of zij van links of rechts is, of zij politiek of economisch is, of zij globaal of lokaal is.

In zijn *Ballade van de waarheid*, een scherp hekeldicht tegen de nazi-bezetting, dichtte Jan Engelman :

*“Oranje bond de strijd met Filips aan
En liet gelaten een rebel zich heten,
Voor Waarheid is een volk toen opgestaan.
Voor Waarheid en de vrijheid van geweten.
Zo menig held van 't lieve, lage land
Heeft voor zijn heren ongelijk gekregen;
Hij nam zijn lot, hij bleef zijn taak verpand –
Want leugen staat de Nederlander tegen”.*

Geachte Heer Middelhoff naast alle andere, meer concrete verdiensten, die hier vandaag zijn genoemd of vergeten, zou ook dit uw lijfspreuk kunnen zijn : '*want leugen staat de Nederlander tegen*'.

⁷ in *Apologie van Willem van Oranje, hertaling en evaluatie na vierhonderd jaar*, uitgave Lannoo 1980, p. 79-82.

Het is dan ook met groot genoegen en met respect en dankbaarheid dat ik wij U heden de ode van de Vlaamse Leeuw toekennen en dat ik U het hieraan verbonden zilveren plakiet overhandig.